

Consequenter cum dicit (Obsecramus etc.) Subdit quantum ad usum primi beneficii. Et primo inducit ad usum. Secundo ostendit unde asit nobis facilitas ad ipsius usus ibi. (Cum enim quod etc.) Dicit ergo. Ex quo deus fecit reconciliacionem: et nos sumus legati dei in hoc obsecramus etc. Blade alioquit cum posset imperare. z. Ty. vlt. Argue: obsecra in crepa etc. Ad phile. Potestate huius imperandi etc. Obsecramus in quibus pro: id est pro amoribus christi. reconciliamini deo. Cum autem hoc esse dicitur ei quod dicit quod deus reconciliavit nos sibi. Si ergo ipse reconciliavit quod necesse est. ut nos reconciliemur. Ita enim reconciliati sumus. Ad hoc dicendum quod deus reconciliavit nos sibi: ut causa efficiens. s. ex parte sua: sed ut sit nobis meritoria: oportet quod fiat reconciliatio ex parte nostra. Et hoc quod dicitur in baptismo et in penitentia: tunc cessamus a peccatis. Unde autem asit nobis huius facultas reconciliandi deo ostendit ex hoc. s. quod dedit nobis potestate iuste vivendi qua possumus abstinere a peccatis: et hoc faciendo reconciliamur deo. Et ideo dicit. (Cum qui non etc.) Quasi dicat. Bene potestis reconciliari: quia deus. s. pater eius. s. christus qui non novit peccatum. i. pe. z. Qui peccatum non fecit etc. Jo. 8. Quis ex vobis arguet me etc.

Pro nobis fecit peccatus. Quod tripliciter exponitur. Uno modo quod consuetudo veteris legis est: ut sacrificium pro peccato peccatum nominetur. Osee. 4. peccata populi mei comedet. i. oblata pro peccato. Tunc est sensus. Fecit peccatum. i. hostiam vel sacrificium pro peccato. Alio modo quod peccatus aliquis sumitur pro similitudine peccati vel pro pena peccati. Ro. 8. Misit deus filium suum in similitudine peccati etc. i. de similitudine peccati dannaunt peccatum. Et tunc est sensus. Fecit peccatum. i. fecit eum assumere carnem mortalem et passibilem. Tertio modo: quod aliqui dicitur hoc esse hoc vel illud non quia sit: sed quod opinantur homines ita esse. Et tunc est sensus. Fecit peccatum. i. fecit eum reputari peccatorem. Esa. 53. Cum iniquus reputatus est. Et hoc quod fecit ut nos efficeremur iusticia: id est ut nos qui peccatores sumus efficeremur non solum iusti: imo ipsa iusticia. i. iustificaremur a deo: vel iustitia: quod non solum nos iustificavit: sed et voluit quod per nos alii iustificarentur. Iusticia dico dei non nostra. Et in christo. i. per christum. Vel aliter ut ipse christus dicatur iusticia. Et tunc est sensus ut nos efficeremur iusticia: id est ut inhereremus christo per amoris et fidei: quod christus est ipsa iusticia. Dicit autem dei ut excludat iusticiam hominis que est qua homo confidit de propriis meritis. Ro. 10. Ignorantes dei iusticiam etc. In ipso. s. christo. i. per christum: quod ipse factus est nobis iusticia. p. me corinth. i.

CAP.

VI

Adiuantes autem exhortamur ne in vacui gratias dei recipiatis: ait enim. tempore accepto exaudi te: et in die salutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Memini dantes ullam offensionem ut non vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros. In multa patientia. in tribulationibus: in necessitatibus: in angustiis. in plagis: in carceribus: in seditionibus: in laboribus: in vigiliis: in ieiuniis.

Supra apud commendavit ministerium apostolatus: hic consequenter ipsum ministerium sibi commissum ad utilitatem subditorum exegit. Et circa hoc duo facit. Primo hortatur eos in generali ad omnia que conueniunt necessaria ad bonam vitam. Secundo hortatur eos de quodam speciali suffragio fieri sanctis in hierusalem: et hoc octavo ca. ibi. (Notum au-

tem vobis facimus fratres etc.) Circa primum autem duo facit: primo hortatur eos ad bonam penitentiam. Secundo comedat eos de bonis in merito factis: et in septimo ca. ibi. (Vas igitur habentes permissiones etc.) Circa primum tria facit. Primo hortatur in generali quod gratia dei non vitantur in vanum. Secundo ostendit gratias dei eis esse collatas ibi. (Ait. n. tpe accepto etc.) Tertio docet eos in speciali modum utendi dicta gratia ibi. (Nemini dantes ullam offensionem etc.) Dicit ergo primo. Ex qua facultas adest nobis ad bene operandum: et hec est gratia dei: nos autem ad hoc pro christo legatione fungimur. Iam adiuuantes nos. s. predicationibus exemplis et exhortationibus. puer. 18. Frater quod adiuuat a fratre etc. Vel adiuuantes: scilicet deum. p. me cor. 3. Adiuutores dei sumus. (S. 3. Esa. 40. Quis adiuuit spiritum domini etc. Non ergo homini dicis. Adiuuantes deum. Responso. quod iuuare deum potest intelligi vel ei vires ministrare ad aliquid agendum: et sic nullus iuuat deum nec iuuare potest. Vel ei mandatum exequi: et sic sancti homines deum iuuare dicuntur exequendo ei mandata. Nos in quibus sic iuuantes hortamur vos. Ro. 12. Qui exhortatur etc. Voc. s. exhortamur ne in vacui gratiam dei recipiatis. Quasi dicat. Ne receptio gratie sit vobis inutilis et vacua. Quod tunc contingit quando exceptione gratie quod non sentit fructum. Qui quod de duplex est. s. remissio peccatorum. Esa. 27. Dicite ois fructus etc. Et ut homo iuste viuendo pueniat ad gloriam celestem. Ro. 6. Dabetis fructum vestrum etc. Quicumque ergo gratia precepta non vitantur ad vitandum peccata: et sequendum vitam eternam hic gratiam dei in vanum recipit. phil. 2. Non in vacui cucurri etc. Et ne aliquis dubitaret de preceptione huius gratie a deo: ideo consequenter apud probat eos iam recepisse gratiam hanc: vel paratam habere ad recipiendum dicens. Ait. n. tpe etc. Et circa hoc duo facit. Primo inducit auctoritatem prophete. Secundo inductam adaptat ad propositum ibi. (Ecce nunc tempus etc.) Dicit ergo primo. Dico quod paratis vos ad fructuosam recipiendum gratiam que vobis est collata vel parata. Ait enim dominus per Esa. 49. Tpe accepto etc. Circa quod sciendum est quod dominus dicitur facere nobis gratias vel exaudiendo nos in petitionibus nostris: vel iuuando in operationibus nostris: sed exaudit ut percipiamus quod petimus. Jac. 1. Si quis idcirco sapientia postulet etc. Adiuuat ut proficiamus quod operamur. ps. Nisi quod dominus adiuuit me etc. Et hec duplex est gratia: pueniens. s. et cooperans vel subsequens que quod necessaria est nobis ad obtinendum. Et primo gratiam puenientem quam optare debemus ut sumus accepti a deo. ps. Pro hac orabit ad te ois sanctus. Et quantum ad hoc dicit. In tempore accepto id est acceptionis et gratificationis: hoc. n. tpe accepto fit quod gratis fit. Ro. 4. Beatitudinem hominis cui deus accepto fert iusticiam etc. Exaudi te. i. acceptante. Vel tempore accepto. i. in tpe gratie. Et hoc modo gratia pueniens dicitur illa pro qua liberamur a peccatis. Huius vero subsequens dicitur pro qua virtutes nobis et perseverantia in bono conferuntur. Secundo necessaria est nobis gratia cooperans et hanc petebat. ps. Et misericordia eius subsequatur me etc. Et quantum ad hoc dicit. In die salutis adiuui te. Tps. n. ante christum non fuit dies: sed nox. Ro. 13. Nox precessit etc. Sed tempus christi dicitur dies: et non solum dies: sed dies salutis. Ait enim non erat salus: quod nullus ad finem salutis pueniebat. s. ad visionem dei: sed modo quoniam iam nata est salus in mundo homines salutem sequuntur. Mat. 1. Vocabis nomen eius Iesum. Ipse enim saluum faciet populum etc. i. pe. 4. Operamini vestras salutem. Et hoc fit auxilio gratie coopantis que pro nostra opera puenit ad vitam eternam. Philipe. 2. Deus est qui operatur etc.

Consequenter auctoritate inductam adaptat ad propositum dicens. (Ecce nunc etc.) Quasi dicat. Nec quod dixit dominus de tempore gratie pro propheta implentem modo: quod ecce nunc tempus acceptabile. i. gratificationis pro quam exaudimur

Ad corinthios II.

Deo: qz iā venit plenitudo temporis. s. incarnationis xpi. Gal. 4. Et hoc q̄tuz ad primaz partem auctoritatis. ps. Tēpus beneplaciti deus. Ecce nunc dies salutis: in quo scilicet adiuti gratia cooperante possumus operari ad consequendum salutem eternaz Jo. 9. Ne oportet operari tē. Gal. 6. Dum tempus habemus tē.

¶ Cōsequēter cū dicit. (Nemini dantes tē.) Docet moduz vtendi gratia eis collata. Et p̄mo in generali: qualr. s. i vacuū nō recipiat. Sc̄do ī speciali ibi. (In multa patientia tē.) Dicit ḡ. sic vtēdū est gratia vt dātes nemini vllaz offensionē. Nā gratia ad duo dāf. s. ad vitandum mala et ad operandū bona. Et iō duo docet: vt. s. vitem? mala: et q̄tum ad hoc dicit. (Nemini dātes tē.) qd̄ pōt dupliciter expōi. Uno mō vt referat ad apostolos. q. d. Nos adiuuātes vos exhortamur. Nos dico nemini vllā dātes offensionē: qz si p̄ malā vitā aliq̄s offenderem? vituperaretur ministeriū nr̄uz: et p̄tēneret p̄dicatio nostra. Ro. 2. Nomē dei p̄ vos blasphemāf. Gregori⁹. Luuius vita despiciē restat vt eius predicatio cōtemnatur. Un̄ publicus et famosus peccator cauere d̄z sibi ne p̄dicet als peccat. ps. peccatori aut̄ dixit deus tē. Alio mō vt referat ad s̄bditos. q. d. Exhortamur vos ne ī vacuū tē. Vos dico nemini dātes vllā tē. i. nō facientes aliqd̄ vñ alij scandalizent. p̄me cor. 10. Sine offensiōe estote tē. Ro. 14. Nō ponatis offendiculū tē. Et rō huius ē: vt nō vituperet tē. i. ita irreprensibilr̄ vos habeatis vt ministeriū nostr̄. i. aplatus noster nō vituperet. Qū enim subditi male se habent vituperiū ē prelati. i. p̄. z. Cōuersationē vestrā inter gētes tē. Vel vt nō vituperet cōmune ministeriū quo ad vos et nos: q̄ sum⁹ ministri dei. Nos dico sumus ministri dei ad exequēdū volūtātē ei⁹ in nobis et in alijs. S̄z vos ad exequēdū volūtātē ei⁹ in vobis tr̄n̄ Esa. 61. Vos sacerdotes dñi vocabimini tē.

¶ Cōsequēter cū dicit. (S̄z ī oibus exhibeamus tē.) Docet eos modū vtēdi p̄cepta gratia q̄tū ad bona operāda. Dicit ḡ nemini dem⁹ vllā offensionē: s̄z exhibeam⁹ nos et vos ope et f̄mone ī oib⁹ q̄ ad virtutes p̄tinet tales q̄les debent eē ministri dei: vt. s. p̄formemus nos deo faciendo eius volūtātē. Ecc. 10. f̄m iudicē ppli: sic et ministri ei⁹. p̄ cor. 4. Sic nos existimet hō vt ministros tē.

¶ Cōsequēter cū dicit. (In multa patientia tē.) Oñdit ī speciali quō nos debemus exhibere: sicut dei ministros in vsu gratie collate. Et hoc q̄tuz ad tria. Primo q̄tuz ad exteriores operationez. Sc̄do q̄tum ad maiorē duotionē ibi. Os nostr̄ p̄z tē. Tertio q̄tum ad infidelīū vitatiōē ibi. Nolite iugū ducere tē. Circa p̄m̄uz tria facit: f̄m tria in q̄bus p̄sistit opatio exterior. Primo enī p̄sistit in sufferētia maloz. Et q̄tū ad hoc dicit. (In multa patientia tē.) Sc̄do ī opatione bonoz: et q̄tum ad hoc dicit. (In castitate tē.) Tertio ī mutua cooperatiōe bonoz ad mala: et q̄tū ad hoc dicit. (Per arma iusticie tē.) Est ergo necessaria in malis sustinēdis virtus patientie. Un̄ dicit. (In multa patientia tē.) Ubi tria facit. Primo inducit ad patientiā. Et hoc qz in ps. legit̄. Bñ patientes erūt vt annunciet. Et q̄tum ad hoc dicit. (In multa patientia.) p̄uer. 19. Doctrina viri p̄ patientiā noscīt. Luc. 21. In patientia vestra possidebitis animas v̄ras. Dicit in multa. i. p̄ multas tribulatiōes: q̄ occurrūt. Sc̄do ostēdit viā patientie in generali. et hoc in supuentiōe maloz. Unde dicit. In tribulationibus Ro. 12. In tribulatiōe patientes. Act. 14. Per multas tribulatiōes tē. Et ī defectu necessarioz. Un̄ dicit. In necessitatibus. s. eoꝝ que sunt necessaria ad vitam. ps. De necessitatibus meis tē. Tertio ostendit mām patientie ī speciali. Et p̄mo ī his q̄ p̄tinent ad tribulationes que sunt voluntarie: et hoc

q̄tum ad tribulationes: q̄ p̄tinent ad alas: et sic dicit. In angustijs. s. cordis: q̄n̄. s. sic artat̄ aduersis vt non pateat via euadendi. Deb. 11. Angustiati afflicti tē. Itē in q̄tuz ad tribulatiōes: que sunt in corpore: et sic dicit. In plagis. s. illatis ab alijs. Et carceribus. Act. 16. Cum multas plagas ei intulissent tē. infra. 11. In carceribus abūdātius: ī plagis supra modū tē. In seditiōib⁹. s. totius ppli p̄moti act. 19. Periclitamur argui seditiōis hodiernē tē. Sc̄cūdo in his q̄ p̄tinet ad necessitates. Necessitas aut̄ aliq̄n̄ ē voluntaria. Et sic dicit. In laborib⁹. p̄pria manu operādo ap̄d corinthios: qz auari erāt: ne eos grauaret sumptib⁹. Et apud thesalonicē. qz erāt ociofi: vt daret expēplū exercitiij. Act. 11. Ad ea q̄ mibi opus erāt tē. In vigilijs p̄ p̄dicatiōes infra. 11. In vigilijs. in ieiunijs aliq̄n̄ do voluntarijs: aliq̄n̄ inuoluntarijs p̄ penuriā. p̄me cor. 9. Castigo corp⁹ meū tē. ¶ Sed h̄ hoc ē qd̄ d̄r Mat. 11. Iugū meū suauē ē. Dic vō d̄r in tribulationibus multis tē. Nō ergo suauē: sed grauissimū. Respōdeo. Nec sunt in seip̄s aspera: sed p̄ amorē et interiorē feruorē spiritus dulcorant̄. Unde Augu. Omnia grauiā et immania facilia et prope nulla facit amor. Lectio. II.

In castitate: ī sciētia: ī lōganimitate: ī suauitate: ī spiritu sancto: in charitate nō ficta: in verbo veritatis: in virtute dei. Per arma iusticie a dextris et a sinistris. Per gloriā et ignobilitatē: p̄ infamiam et bonam famam. Et seductores et veraces: sicut q̄ ignoti et cogniti. Quasi mortui et ecce viuimus: vt castigati et nō mortificati quasi tristes: semper autem gaudentes: sicut egentes multos autem locupletates: et q̄n̄ nihil habentes: et omnia possidentes.

¶ Positis his que p̄tinent ad tolerantiam maloz: pōit cōsequēter ea q̄ p̄tinent ad obseruantiam bonoz. Bonitas aut̄ opis p̄sistit in tribus. In p̄fectione virtutū: et hoc p̄tinet ad cor. In veritate locutiōis: et hoc p̄tinet ad os. In virtute opis: et hoc p̄tinet ad opus. Primo ḡ oñdit apls qualiter se habeāt in his: q̄ p̄tinent ad p̄fectionez virtutuz: q̄ p̄sistunt in corde. Sc̄do ī his q̄ ad virtutē oris ibi. (In vbo veritatis) Tertio in his que p̄tinet ad p̄fectionē opis ibi. (In virtute dei.) Circa p̄m̄uz ponit quatuor virtutes. Et p̄mo virtutē castitatis q̄ maximū locus tenet in virtute tēperantie: et q̄tum ad hoc dicit ī castitate. s. mētis et corpis. Ubi notādū ē q̄ īmediate post multos labores vigiliās et ieiunia subdit de castitate: qz qui vult h̄re vtutē castitat̄ necesse h̄z laborib⁹ dari: vigilijs īsistere: et macerari ieiunijs. p̄ cor. 9. Castigo corp⁹ meū et ī fuitutē redigo tē. Deb. 12. Paces segmini tē. ¶ Si at̄ q̄rat̄ q̄re nō facit mētionē de alijs vtutib⁹: nisi solū d̄ tēpantia. Dicendū ē: q̄ sic facit: s̄z īp̄licite: qz h̄ q̄ dicit. In multa patientia in tribulationibus tē. p̄tinet ad virtutē fortitudinis. h̄ vō qd̄ dicit. Per arma iusticie p̄tinet ad vtutē iusticie. Sc̄do pōit vtutē sciētie. Un̄ dicit. In scia. Et si qd̄ scia referat̄ ad sciaz q̄ alijs scit bñ querfari ī medio natiōis prauē et puerse: sic referat̄ ad vtutē prudētie. Si vō scia referat̄ ad certitudinez qua fideles certi sunt de his q̄ p̄tinet ad cognitionē dei: sic p̄tinet ad vtutē fidei. Et vtraq̄ necessaria ē xp̄ianis: qz siue sciētia p̄mo mō: siue sc̄do mō accepta hoies de facili ruūt ī peccatis. Esa. 5. Propterea captiuus ductus ē ppl̄s me⁹: qz nō habuit sciaz Jere. 3. Dabo vob̄ pastores iuxta cor meū. Tertio pōit vtutē spei. Un̄ dicit. In lōganimitate q̄ p̄tinet

net ad pfectionē spei. Nihil aut aliō ē lōganimis: q̄ g ar
duū aliq̄d ex spe sp̄ ac diu dilatū patiēter expectat: r̄ b a
sp̄sancto. Gal. 5. Fruct⁹ at̄ sp̄s charitas r̄c. Lōganimi-
tas r̄c. Col. 1. In oī patiētia r̄ lōganimitate. Quarto pōit
v̄tutē charitatis. Charitas at̄ duo bz. s. effectū exteriorē.
S̄z i effectū exteriori bz suauitate ad p̄ximū. Nō. n. con-
uenit q̄ aliq̄s nō sit suauis ad eos q̄s diligit. Et iō dicit.
In suauitate. i. dulci uerfatiōe ad p̄ximos: vt. s. blandi-
sim⁹. puer. iz. Qui suauis ē uiuit i moderatōib⁹ r̄c. Ec̄.
6. Verbu dulce multiplicat amicos r̄c. S̄z n̄ i suauitate
mūdi: s̄z i ea q̄ causat̄ ex amore dei. s. ex sp̄scō: r̄ iō dicit
ex sp̄sancto. i. quā sp̄sanct⁹ causat̄ i nobis. sap. iz. Q̄
bon⁹ et suauis r̄c. In effectū aut̄ iteriori bz vitatez absq̄
fictiōe: vt. s. nō p̄tendat̄ exteri⁹? x̄iū ei⁹: q̄d bz iteri⁹. Et iō
dicit. In charitate n̄ ficta. i. Jo. 3. Nō diligam⁹ v̄bo neq̄
līgua: s̄z r̄c. Col. 3. Sup̄ oīa charitatez h̄ntes. Et hui⁹ r̄ō ē:
q̄ vt dī sap. i. Sp̄sanctus discipline effugiet fictum.

☞ Lōsequēter oñdit quō se habeāt i his q̄ p̄tinēt ad vita-
rē oris: vt. s. sint veraces. Et iō dicit. In v̄bo vitatis. s. v̄a
loquēdo r̄ p̄dicādo. Quō aut̄ se habeāt in p̄fectione ope-
ris subdit dicens. (In virtute dei). i. nō i opibus nostris
confidamus: sed solum in virtute dei: et nō in p̄p̄ria.
p̄me cor. 4. Regnū dei non est in sermone r̄c.

☞ Lōsequēter cū dicit. (Per arma iusticie r̄c.) Oñdit q̄
liter se habeāt i opatione bonoz r̄ maloz inter bona et
mala p̄sp̄ra r̄ aduersa: r̄ b p̄tinēt ad virtutē iusticie. Et
p̄mo oñdit b̄ i generali: scō exponit in speciali. Dicit er-
gō p̄mo q̄ exhibeamus nos sicut dei ministros i multa
patiētia. Et q̄d plus ē: p̄ arma iusticie. Ubi sciēdū ē q̄
iusticia ordinat̄ r̄ facit hoīz tenere locū suū a dextris. i.
in prosperis: vt. s. nō eleuet̄: r̄ a sinistris. i. in aduersis: vt
s. nō deiciat̄. phil. 4. Ubiq̄: r̄ i oīb⁹ r̄c. scio abūdare r̄c.

☞ Lōsequēter b̄ expōit p̄ p̄tes p̄sp̄roz r̄ aduersoz dicēs.
(Per gloriā r̄c.) Ubi sciēdū ē q̄ i reb⁹ t̄palib⁹ p̄sp̄tas:
v̄l aduersitas i trib⁹ p̄ssit. In sup̄bia vite: i cupiscētia
carnis: i cupiscētia oculoꝝ. Juxta illō. i. Jo. z. Q̄d q̄d ē i
mūdo aut̄ ē cupiscētia carnis r̄c. Et hec p̄leḡt ordīne
suo: q̄ p̄mo dicit quō se habeāt i aduersis r̄ p̄sp̄ris: q̄ p̄-
tinēt ad sup̄biā vite dicēs. (Per gloriā r̄c.) Scō quō
se habeāt i his q̄ p̄tinēt ad cupiscētia carnis ibi. (Qua-
si moriētes r̄c.) Tertio quō se habeāt i his q̄ p̄tinēt ad
cupiscētia oculoꝝ ibi. (Sicut egētes r̄c.) Sūt at̄ duo
q̄ ad sup̄biā p̄tinēt. s. sublimitas stat⁹ r̄ opeꝝ. Et iō dicit.
Per gl̄iaz. i. p̄statū excellētie. q. d. Exhibeam⁹ nos dei
mistros. s. p̄ gl̄iaz. i. p̄sp̄itate. Esa. 23. Dñs exercitūꝝ co-
gitauit r̄c. Et q̄ apli gl̄iosi appeant p̄ act. 14. Q̄ Paul⁹
et barnabas credebāt eē dy. Et i ḡbilitatē q̄ ē i sinistris.
q. d. Nec i gl̄ia eleuemur nec si p̄tēribiles sum⁹. d̄y cia-
mur. i. cor. 1. I ḡbilia hui⁹ mūdi elegit de⁹ r̄c. Quātū ad fa-
mā opuz dicit. p̄ ifamiā r̄ bonā famā. Ubi sciēdū ē q̄ sic
Breg. dic. Nō nō d̄z ex sedare cām ifamie sue: s̄z poti⁹ d̄z
p̄curare bonā famā i v̄ illō. Ec̄. 4. i. Curā habe d̄ bono
noīe: r̄ b̄ p̄ alios: q̄ d̄z nos bonū testimoniū h̄re ad eos
q̄ foris sūt. i. Li. 3. Si v̄o p̄tingat aliq̄d icurrere i ifamiā
iniuste: nō d̄z eē ita pusillanimis: vt p̄ b̄ d̄relinq̄t iusti-
ciā. Si v̄o sit in bona fama apud infideles nō d̄z tñ sup-
bire: sed d̄z inter v̄trūq̄ medio modo incedere.

☞ Lōsequēter expōit ista duo q̄ posuit. Et p̄mo quā infa-
miā habuerūt r̄ ostēdit q̄ magnā: q̄ vt seductores r̄c. q.
d. A ḡbusdā habemur vt seductores: a ḡbusdā vero ha-
bemur vt veraces. Nec miꝝ: q̄ etiam de x̄po aly dixē-
runt: q̄ bonus est: aly v̄o q̄ nō: sed seducit turbas: vt dī
Jo. 7. Scō ostēdit quō fuerunt gl̄iosi r̄ ignobiles: q̄
sicut ignoti r̄ cogniti. i. approbati a bonis: et incogniti. i.
despecti a malis p̄me cor. 4. Tanq̄ purgamenta r̄c.

☞ Lōsequēter p̄leḡt ea q̄ p̄tinēt ad cupiscētia carnis.
Et ponit tria q̄ cupiscit caro. P̄mo. n. cupiscit lōgaz
vitā: r̄ q̄tū ad b̄ dicit. (Quasi moriētes). i. l̄z expōamur
picul mortl. Infra. ii. In mortib⁹ frequēter r̄c. tñ ecce vi-
uim⁹ v̄tute r̄ fide. Et iō Abachuc. z. Just⁹ ex fide uiuit.
ps. Nō moriar: s̄z viuā r̄c. Scō cupiscit icolumitatē et
getē. Et q̄tū ad b̄ dicit. (Ut castigati et non mortifica-
ti). Quasi. d. l̄z diuerf flagell castigemur a dño: n̄ tñ tra-
dit nos morti. ps. Castigās castigauit me dñs. Et. z. Li.
3. Oēs q̄p̄ie volūt r̄c. Tertio cupiscit gaudiū et iocūdi-
tatē: et q̄tū ad b̄ dicit. (Quasi tristes sp̄ aut̄ gaudētes) q̄
l̄z i exteriorib⁹: et q̄ ad carnē sunt patiūt̄ tristitia: et ama-
ritudinē: interius tñ p̄tinuuz gaudiū habemus: quod
crefcit in nobis ex p̄solationibus spiritus sancti: et spe re-
munerationis eterne. Jac. i. Omne gaudiū existima-
te r̄c. Jo. 16. Tristitia vestra vertetur in gaudiū r̄c.

☞ Lōsequēter p̄leḡt de his q̄ p̄tinēt ad cupiscētia oculoꝝ.
Et circa b̄ pōit duo: quoz vnū ē i cōpatiōe ad alios:
r̄ fm̄ b̄ p̄sp̄z i diuitijs ē q̄ hō abūdet: ita q̄ possit aly
mistrare d̄ diuitijs suis. Sinistr⁹ at̄ i b̄ ē q̄ hō sit ita pau-
per q̄ oporteat eū ab aly medicare. Et iō dicit q̄ i his
t̄palib⁹ sum⁹ sicut egētes. i. ab aly accipiētes: s̄z tñ q̄tū
ad sp̄ualia sum⁹ multos locupletantes: et nō dīc̄ oēs: q̄
nō sūt oēs locupletari parati. puer. iz. Est q̄si paup̄ cū in
multis diuitijs sit. Scōz ē i cōpatiōe ad seip̄os: et f̄z b̄ p̄-
sp̄z i diuitijs ē multa possidere: sinistr⁹ at̄ vt nihil peni-
tus h̄eat. Et q̄tuz ad b̄ dicit q̄ i exteriorib⁹ sunt tāq̄ ni-
hil habētes. s. i t̄palib⁹: q̄ oīa dimiserūt p̄ x̄p̄z. Mat. 19.
Si vis p̄fect⁹ eē vade et v̄de oīa q̄ h̄es r̄c. S̄z iteri⁹ et i
sp̄ualib⁹ oīa possidētes. s. p̄teriorē magnitudinē cordis.
Et b̄ iō ē: q̄ ipsi viuebāt nō sibi: sed x̄po. Et iō oīa: q̄ sunt
x̄pi reputabāt vt sua. Un̄ cū x̄po oīa sint subiecta oīa pos-
sidedāt: et oīa tēdebāt i eoz gloriā Josue. i. Et oēs locū
quē calcauerit pes vester: vester erit. Nota at̄ circa p̄-
missa q̄ apl̄s v̄t̄ i p̄missis miro mō loquendi. Nā ip̄e
q̄si sp̄ ponit vnū d̄ vnū: et t̄pale d̄ sp̄uale. S̄z tñ i t̄palib⁹
semp̄ addit q̄daz p̄ditionē: puta: vt. sicut. q̄si. tāq̄. s̄z i op-
posito sp̄uali nihil addit. Lūi⁹ r̄ō ē: q̄ t̄palia siue sint ma-
la siue bona siue trāsmutabilia et apparētia: habētia tñ
filitudinē vel boni vel mali. Et iō dicit: vt seductores: r̄
q̄si ignoti: q̄ nō erāt i rei vitate sic: s̄z i opiniōe hoīuz: r̄ si
erāt trāstoria erāt b̄a aut̄ mala. B̄a at̄ sp̄ualia exiētia
sūt r̄ v̄a: et iō nō addit eis p̄ditionē aliq̄. Lectio. III.

S nostrū patet ad vos corinthij: cor
nostrum dilatatus est. Nō angustia-
mini in nobis: angustiamini autem in
visceribus vestris. Eandem autem
habentes remunerationez: tanquam filijs di-
co: dilatamini r̄ vos. Nolite iugum ducere
cum infidelibus. Que. n. participatio iusticie
cuz iniquitate: aut q̄ societas luci ad tenebras?
Que autem conuentio x̄pi ad belial? Aut que
pars fidelis cū infideli? Qui autēz p̄sensus tē-
pli cum ydolis? Vos enim estis templuz dei
viuit: sicut dicit deus quoniā inhabitabo in il-
lis r̄ inambulabo inter eos: r̄ ero illoꝝ deus:
r̄ ipsi erunt mihi populus. Propter q̄d exite
de medio eorum r̄ separamini dicit dñs: r̄ i
mundum ne tetigeritis: r̄ ego recipiam vos:
r̄ ero vobis in patrem: r̄ vos eritis mihi in fi-

Ad corinthios II.

lios et filias dicit dominus omnipotens.

C Postquam apostolus docuerat versus gratie collate quantum ad bonas operationes exteriores: hic primum instruit eos circa versus perfectionis quantum ad interiorum deuotionem: quae consistit in leticia cordis quae latitudinem cordis causat. Et circa haec tria facit. Primo. n. exhibet se eis in exemplum latitudinis. Secundo ostendit quod ab ipso non habentur exempla: nec primum accipe ibi. (Nolite angustiamini in nobis etc.) Tertio exhortat eos ad cordis latitudinem ibi. (Eadem habentes etc.) Circa primum duo facit. Primum ponit signum latitudinis cordis. Secundo ponit ipsam latitudinem cordis quae habet apostolus ibi. (Cor nostrum dilatatum est etc.) Signum autem latitudinis est os latum: quod os immediate adheret cordi. Unde quod per os exprimitur sunt expressa signa reptionum cordis. Mat. 12. Ex abundantia cordis os loquitur. Et haec est quod dicit. Os nostrum per ad vos. Os. n. clausus est aliquando: tunc. s. quando ea quae sunt in corde non patitur exire: sed aptum et patens est: quando ea quae in corde sunt manifestantur. Job. 3. Post haec aperuit etc. Mat. 5. Apertis os suum etc. Et ne hoc videatur pertinere ad vitium vanitatis: quod manifestet se subdit rationes dicens. (Ad vos) i. per utilitatem vestram manifestamus vobis secreta cordis nostri. per cor. 10. Non querens quod mihi vtile sit etc. La autem huius dilatationis praecedit ex dilatatione et latitudine cordis. Et id dicit. (Cor nostrum dilatatum est etc.) puer. 21. Exaltatio oculorum dilatatio est cordis. Cor autem aliquando est strictum: tunc. s. quando comprimitur et recluditur in modico: sicut cum quis non curat: nisi de terrenis et terrenis celestia: non valens ea intellectu capere. Aliquando autem est latum: tunc. s. quando magna appetit et desiderat: et talis erat apostolus: quod non reputans ea quae videbantur desiderabat celestia. Et id dicit. (Cor nostrum dilatatum est) i. ampliatum ad magna appetenda.

C Consequenter ostendit quod non habentur ab apostolo exempla dicens. (Nolite angustiamini etc.) q. d. Ex quo ostendimus vobis latitudinem cordis nostri non habentes a nobis exempla: nec casus vestri angustiamini. Sed si haec facitis tunc quidem angustiamini: sed non ex nobis: imo visceribus vestris. i. ex vobis. Ubi sciendum est quod angustiarum id est quod claudit in aliquid vestri non potest adire: euadendi. Ipsi autem erant seducti a deo a pseudo: quod non credebatur posse salutes praeparare: nisi in obseruationibus legalibus. Et id efficiebantur sui cum essent liberi secundum fidem christi. Unde angustia huius fuitur non proueniebat eis ab apostolo: sed ex visceribus eorum. i. ex duritia cordium ipsorum. Luc. 23. Nolite flere super me etc.

C Consequenter hortatur eos ad latitudinem cordis dicens. (Eadem autem habentes etc.) Quasi. d. si aliquando decepti a pseudo angustiamini estis: non omnino remaneatis in angustiatione. Immo studeatis habere latum cor. sicut nos habemus: quod eadem habebitis remunerationem: quam nos habemus. Et id dicit. (Eadem remunerationem habentes) s. sicut et nos. s. i. Sicut estis socii passionum etc. Tunc filius non inimicus dico vobis vel tanquam filius dei. Quasi dicat. (Eadem remunerationem habentes quam filii dei) s. heredes vite eterne. Ro. 8. Si filii et heredes. (Eadem inquam habentes remunerationem dilatamini et vos) i. habeatis cor magnum et libere libertate spiritus: quae est in fide christi: et non coangustiamini in fuitate obseruationis legalis.

C Consequenter cum dicit. (Nolite iugum ducere etc.) docet eos versus collate gratie quantum ad infidelium vitiationem. Et circa haec duo facit. Primum ponit apostoli exhortationem. Secundo exhortationis rationem ibi. (Que. n. participatio etc.) Tertio rationem huius participatio confirmat ibi. (Vos. n. estis templum dei etc.) Dicit ergo. (Nolite iugum ducere etc.) Ubi est sciendum quod iugum dicitur de illud quod ligat plures ad aliquid faciendum. Unde quod aliquando aliqui proueniunt ad faciendum aliquid boni quod est ex deo: et aliqui ad faciendum aliquid mali: quod est ex diabolo. Iohannes dicitur iugum dei et iugum diaboli. Iugum quidem dei est ipsa charitas: quae ligat homines ad fruendum deo. Mat. 10. Tollite iugum meum etc. Iugum vero diaboli est ipsa iniquitas quae ligat ad malum et ad male faciendum. Esa. 9. Iugum oneris eius etc. Hoc ergo dicit.

(Nolite iugum ducere) i. nolite coiccare in opibus infidelitatis cum infidelibus. Et haec per duo. Primo quod aliqui erant iter eos quod reputabantur sapientiores non abstinentes ab ydololatriis: et ex haec scandalizabant infiores. Alii autem erant qui coicabant cum iudeis in traditionibus seniorum. Unde apostolus hortatur eos cum dicit. (Nolite etc.) ut non coicent cum iudeis in traditionibus legis: neque cum gentibus in cultu ydolorum. Utrique. n. infideles sunt. Ratione autem huius assignat dicens. (Que. n. participatio etc.) Que sumitur ex distinctione duplici. Una distinctio est quantum ad casus: scilicet alia est quantum ad statum. Distinctio quantum ad casus duplex est: scilicet quantum ad casus habitualis: et quantum ad casus efficientis. La autem habitualis est duplex. Una quantum ad effectum: et haec est quod dicit. (Que. n. participatio iusticie etc.) q. d. Non debetis iugum ducere cum infidelibus: quod aliter habitus est in vobis: aliter in illis: in vobis quidem est habitus iusticie: in illis vero est habitus iniquitatis. Maxima autem iusticia est reddere deo quod suum est: et haec est colere ipsum. Unde cum vos colatis deum est in vobis habitus iusticie. Summa autem iniquitas est auferre deo: quod suum est: et dare diabolo. Esa. 1. Iniqui sunt ceteri vestri. Iere. 23. Quid paleis ad triticum: Alia causa habitualis est: quantum ad intellectum: et haec distinctio est: quod infideles sunt illuminati lumine fidei: sed infideles sunt in tenebris errorum. Et quantum ad hoc dicit. (Aut quae societas lucis ad tenebras) q. d. Non est proueniens quod eis coicetis: quod non est aliquid societas proueniens: quod vos estis lux per scientiam fidei. Eph. 5. Gratis aliquando tenebre: nunc autem lux in domino etc. Illi vero tenebre sunt per ignorantiam. puer. 4. Via impiorum tenebrosa etc. Unde dominus a primum diuisit lucem a tenebris: ut dicitur Hebr. 1. Quantum ad casus efficientis dicit. (Que autem proueniens christi ad belial) Quasi. d. Vos estis sui christi et membra eius. per cor. 12. Vos estis corpus christi: illi autem sunt membra diaboli. Et dicitur diabolus belial absque iugo: quod noluit subici iugo dei. Iere. 2. A seculo fregisti etc. Quod autem non possit esse proueniens christi ad belial patet ex verbis christi. Ioh. 14. Venit princeps mundi huius etc. Et est ex verbis diaboli. Mat. 8. Quid nobis et tibi iesu etc. Alia distinctio est quantum ad statum: et haec quantum ad statum fidei: et haec haec dicit. (Aut quae ps est fidelis etc.) Quasi. d. non eadem est per versus: quod ps fidelis est ipse deus: quem habet primum: et ut sine sue beatitudinis. ps. Dominus ps hereditat mee etc. Sed ps infidelis sunt bona terrena. Sap. 2. Dec est fors nostra etc. Mat. 24. Diuidet eum et patrem etc. Ite quantum ad statum gratie: et haec haec dicit. (Quis autem sensus etc.) q. d. Non est aliquid proueniens templum dei et ydolis. Unde vos estis templum dei per gratiam. per cor. 3. Templum dei estis etc. 2. 6. Nescitis quomodo membra vestra templum sunt etc. Non debetis ergo coiccare cum infidelibus: quae sunt templum ydolorum. Sed notandum quod dominus prohibet per ezechiel quod in templo dei non colantur ydola. Ezech. 26. Multo ergo magis prohibet homines: quorum anime sunt templum dei ne violant illa per participationem ydolorum. per cor. 3. Si quis templum dei violauerit etc.

C Consequenter cum dicit. (Vos. n. estis etc.) confirmat rationem participatio auctoritatem. Et circa haec duo facit. Primum. n. confirmat quod inducit rationem ammonitionis. Secundo vero confirmat quod inducit auctoritatem ad participatio ibi. (Sicut dicit dominus quoniam etc.) Dicit ergo. Recte dico quod non est sensus templum dei cum ydolis. i. non debetis cum eis participare: quod vos estis templum dei viui: et non mortui sicut ydolatre. ad haec per badius adducit auctoritatem per badius hoc ipsum per versus templum: versus enim templum est ut deus habitet in eo. Nam templum est locus dei ad habitandum sibi secretum. ps. Dominus in templo sancto suo etc. Que quod de auctoritas sumitur ex Leuit. 26. quae talis est. Pona tabernaculum meum in medio vestri etc. In qua auctoritate quantum ad tamen quantum ad hunc versus pertinet. Primum pertinet ad gradus operationum: quod est deum esse in aliquid per gratiam. Et hoc est quod dicit. (In habitabo in eis) s. in sanctis per gratiam excolens eos: sed autem deus

in oibus reb' dicat esse p' sentia' potentia' et essentia': nō
tū d' in eis inhabitare: sed in solis sanctis p' gratia'. Qui
rō ē: qz deus est in oibus rebus p' suā actionē inq̄tū cō
iungit se eis vt dās eē: et p'seruans in esse. In sanctis autē
ē p' ipsoꝝ sanctorū operationē qua attingūt ad deū: et q̄
dāmodo cōprehēdunt ipm: q̄ est diligere et cognoscere.
Nam diligens et cognoscēs d' i se h're cognita et dilecta.
Scdm ptinet ad grām cooperantē: q̄. s. p'ficiūt sancti au
filio dei: et q̄tū ad hoc dicit. (Inambulabo in eis). i. p'
monebo eos de virtute in virtute. Nā hic p'fectus sine
grā dei esse nō pōt. p'me cor. i. s. h'ra dei sum id qd' suz. Nā
sicut grā operās facit nos esse aliqd' in esse iusticie: ita et
gratia cooperās facit nos ipso eē p'ficere. Tertiu ptinet
ad dei beneficiū: et hoc vel p'tectiois p' puidencia: et b'
tangit dicens. Ego ero illoꝝ deus. i. puidencia mea pte
gā eos. ps. Beat' ppls cui' dñs rē. Uel b'ficiū remunera
tiois: vt sic dicat. Ero illoꝝ deus. i. dabo eis meipsum
i mercedē. hēn. i. s. Ego ero merces tua rē. Et heb. ii. Nō
p'fundit deus eoz vocari deus. Quartū ptinet ad debi
tū cultū et seruitiū sanctorū: et q̄tū ad b' dicit. Et ipi erūt
mibi in pplūm. i. me colēt et mibi obedient vt mei: et nō
alterius. ps. Nos autē ppls ei' et oues rē. Uel p'nt ad p'
sentia' corporalē referri: et tūc exponit sic. Qm' inhabi
tabo in illis p' carnis assumptionē. Jo. i. Verbū caro fa
ctū est rē. Et ambulabo inter illos corporalr cū eis puer
sando. Bar. 3. Post hec in terris visus est rē. Et ero illo
rū deus p' gloria'. Deut. 4. Nō ē alia natio tā grandis rē.
Et ipsi erunt mibi pplūs. i. per fidem me colent.

¶ Cōsequēter cū dicit. (Propter qd' exite rē.) Cōfirmat
ipsam ammonitionē p' aliā auctoritates. Et circa b' duo
facit. Primo p'firmat ipaz ammonitionē p' auctoritatē.
Scdo ondit p'miū p'missum suantibus monitiones ibi.
(Ego recipiā vos rē.) Dicit q̄ pp qd'. i. qz estis tēpluz dei
exite de medio eoz. Et sumit de Esa. 52. Recedite rece
dite inde et pollutū nolite tāgere. Ubi tria dicit. Exite.
separamini: et imūdū nolite tāgere: qz tripliciter obem'
nos h're ad infideles. Primo vt exeamus ab eis reliquē
do peccata. Zach. 2. D. o. o. fugite de terra aglonis rē.
S3 donatiste dicit q' debem' corporalr deserere malā
societatē: qd' nō ē vey. Uñ qd' ap' dicit intelligendū ē
de separatōe spūali. Et iō sic exponit. Exite spūalr nō se
quēdo vitā eoz. Lan. 2. Sicut liliū iter spinas rē. Et hoc
iō vt vitem' ipas peccatoꝝ occasiōes ab eis datas. Et iō
dicit. Sepamini. i. lōge ab eoz p'sensu sitis. Mat. 10. Ue
ni eni separare rē. Numeri. 16. Recedite a tabernaculis
hoiūm ipioꝝ rē. Tertio vt arguamus eos cū male agūt.
Et iō dicit imūdū ne tetigeritis. s. p'sentiētes eis i malis.
Ro. 2. Nō solū q' faciūt ea: s3 et q' p'sentiūt rē. Eph. 5. No
lite cōicare opib' infructuosis. Et hoc qz q' tāgit picē rē.
Ecc. 13. P'miū autē repromissuz suantibus monitiones
ē duplex. s. diuina familiaritas: et diuina adoptio. Diuina
familiaritas: qz ego recipiā vos. Quasi. d. Secure exea
tis: qz ego recipiā vos i meos. ps. Qm' p' meus et mater
mea rē. ps. Beatus quē elegisti rē. Esa. 42. Ecce seruus
meus rē. S3 diuina adoptio: qz adoptat nos in filios: qz
dicit. Et ero vobis i p'rez: et vos eritis mibi i filios. Ro.
8. Nō accepistis rē. Et dicit filios q̄tum ad perfectos: et
filias q̄tum ad imperfectos: et hoc sumitur de. z. reg. 7.
vbi dicitur de Salomone. Ego ero ei in patrem rē.

CAP. VII.

As igitur habentes promissioes
charissimū: mundemus nos ab oī
inquinamento carnis et spūs: p'fi
cientes sanctificationem in timo

re dei. Capite nos. Neminem lesimus: nemi
nem corrupimus: neminem circunuenimus:
Non ad condemnationē vestrā dico. Predi
rimus enim q' in cordibus nostris estis ad cō
morizandum et ad conuiuendum.

¶ Conuuit ap' dicitur qualiter se i futuro debeāt
habere: hic commendat eos de bonis p'teritis. S3 vt fiat q'
dā p'tinatio p'teritoꝝ ad futura: p'mo cludit ammoni
tionē. Scdo vō commendat eos ibi. (Multa mibi fidu
cia rē.) Circa primū tria facit. Primo ponit ammonitio
nē. Scdo inducit exemplū suiip'ius ad ammonitiones
seruandā ibi. (Capite nos rē.) Tertio ponit ammonitio
intentionē ibi. (Nō ad p'demnationē vestrā rē.) Circa
primū tria facit. Primo ponit motiū ad obseruantiaz
ammonitionis: et hoc est p'missio eis facta. Et iō dicit.
Das igit' habentes p'missiones charissimū. s. q' deus ha
bitet in nobis et recipiat nos. rē. Scdo pōit ammonitio
nem cū dicit. (Mundem' rē.) Et hoc ideo qz p'missio
nes iste non dan't. nisi mundis: et iō mundemus nos ab
omni inquinamento carnis et spiritus. i. carnaliuz et spi
ritualiuz vitioꝝ. Esa. 52. Mundamini qui fertis vasa
dñi rē. Ubi sciēdū est q' oē peccatuz qd' consumat i dle
ctatione carnis: est carnale: illud vō qd' p'sumat i dle
ctatione spūs: est spūale. Et inde est q' peccata carnalia
si p'siderent q̄tum ad sui p'sumationē sunt duo tñ. s. gu
la et luxuria: cetera vero peccata sunt spūalia. Si vō cōsi
derent q̄tum ad sui originē: sic omnia peccata possunt
dici carnalia: qz oia ex conceptione carnis originem ha
bent: et hoc modo loquit' ad Gal. 5. Manifesta sunt autē
opa carnis rē. Tertio ponit modū implēdi ammonitio
nē ibi. (P'ficientes rē.) p'osset. n. aliqs dicere. Nūqd'
nō sumus mūdati in baptismo: Et iō addit p'ficiētes san
ctificationē. i. p'ficiamus emundationes inchoatā in ba
ptismo. Sāctus enim idē est qd' mundus. Leuit. 11. 2. 19.
Sācti estote: qm' ego sanctus sum rē. P'ficiamus inq̄
qz p'bi conati sunt p'ficere: et nō potuerūt: qz nō potuerūt
oia peccata vitare: q̄tūcūq' enim aliq' peccata vitaret et
pecceret act' virtuti: adhuc tñ remanebat i eis pecca
tū infidelitatis. Et iō i vō cultu dei solū p'ficiē emūdatio:
et hoc ē qd' dicit. In timore. i. i cultu dei. Ecc. 1. 25. Timor
dñi rē. ¶ Sed 3. col. 3. Sup oia charitatē habētes: q' est
vinculū p'fectionis. Nō igit' p'ficiē sanctificatio in timo
re dei: sed i charitate dei. Rūdeo dicendū est q' hic loq
tur de timore filiali: q' est charitatis effectus: et nō de sui
li qui p'riatur charitati. Dicit autē in timore: vt doceat
nos habere affectū ad deū cum quadā reuerentia et sol
licitudine. Amoz enim causat securitatem que qñq' ne
gligentiā parit: sed qui timet semper est sollicitus.

¶ Cōsequēter cū dicit. (Capite nos rē.) in exemplū se
prebet. Quasi diceret. Accipite nos in exemplum. p'me
cor. ii. Imitatores mei estote rē. Ego enim mibi caui ab
imundicia p' sanctificationē: qz neminē lesi. Ubi notan
duz q' triplr pōt aliqs ledere p'ximū: et nullo istoꝝ mo
doꝝ lesit aliqū. Primo in p'sona: et q̄tū ad b' dicit. Ne
minē lesim'. s. in p'sona sicut faciunt mali dñi. Mich. 3.
Violenter tollitis pelles eoz rē. Scdo q̄tum ad famaz
inducēdo eos vel exemplo vel p'suasionibus ad malū: et
q̄tuz ad hoc dicit. Neminē corrupimus. p'me corint. i. s.
Corrupit bonos mores. Tertio q̄tuz ad subtractiones
bonoꝝ: et q̄tuz ad b' dicit. Neminē circunuenim'. i. i bo
nis fraudauim'. i. thes. 4. Ne qs circunueniat rē.

¶ Cōsequēter cū dicit. (Non ad condemnationem ve
straz rē.) aperit suam intentionem. Quasi dicat: nō dico
hoc condemnando vos: sed vt emendemini. Mala enim